

Norges Banks forvaltning av Statens pensjonsfond utland

Sentralbanksjef Ida Wolden Bache. Innledning til høring om Statens pensjonsfond i Stortingets finanskomité

Med forbehold om endringer under fremføringen

Takk til komiteen for invitasjonen.

Norges Bank forvalter Statens pensjonsfond utland med sikte på høyest mulig avkastning over tid, innenfor de rammene som Finansdepartementet har gitt for forvaltningen. Målet om høyest mulig avkastning skal nås med betryggende kontroll og risikostyring, på en ansvarlig måte og med stor grad av åpenhet. Forvaltningen skal være kostnadseffektiv.

Forvaltningsoppdraget er omfattende. Av fondets over 11 000 milliarder kroner er om lag 70 prosent investert i aksjer. Med det er vi en av verdens største aksjonærer. Vi er minoritetsaksjonær i om lag 9000 selskaper i 70 land. I tillegg investerer vi i en bred portefølje av obligasjoner. Deler av kapitalen er investert i unotert eiendom, og i 2021 investerte vi for første gang også i unotert infrastruktur for fornybar energi.

Fondet forvaltes indeksnært. Avkastningen følger derfor i stor grad avkastningen på referanseindeksen. Denne er fastsatt av Finansdepartementet, og forankret i Stortinget. Men selv om Norges Bank følger fondets referanseindeks tett, må vi foreta mange store og små valg hver dag. Hovedstyret er tilfreds med at avkastningen over tid har vært høyere enn avkastningen på referanseindeksen som forvaltningen måles mot.

I 2021 hadde investeringene i fondet en samlet avkastning på 14,5 prosent før forvaltningskostnader. Avkastningen var 0,74 prosentenheter høyere enn avkastningen på referanseindeksen fra Finansdepartementet. Siden årsskiftet har markedene vært preget av Russlands invasjon av Ukraina og høyere inflasjon i mange land. Både aksje- og obligasjonsinvesteringene i fondet falt i verdi i første kvartal, og samlet avkastning på fondets investeringer var -4,9 prosent. Norges Banks forvaltning bidro til å dempe verdifallet noe. Avkastningen var 0,66 prosentenheter høyere enn i referanseindeksen i kvartalet.

Årets stortingsmelding inneholder en bred gjennomgang av bankens aktive forvaltning. Departementet legger opp til å videreføre størrelsen på bankens ramme for avvik fra referanseindeksen, målt ved forventet relativ volatilitet. Det er i tråd med bankens vurdering av at rammen er tilstrekkelig.

Hovedstyret ga i 2021 flere råd og vurderinger til Finansdepartementet om håndteringen av klimarisiko i Statens pensjonsfond utland. Dette er også et sentralt tema i årets stortingsmelding. Som en langsiktig og global investor med

eierandeler i flere tusen selskaper har vi en finansiell interesse av at selskapene tilpasser seg risikoen og muligheter klimaendringer medfører på en god måte.

Norges Bank støtter styrkingen av arbeidet med klimarisiko i fondet som det nå legges opp til.

Ansvarlig forvaltning og eierskapsutøvelse vil være sentralt. Eierskapsutøvelsen er direkte rettet mot hovedkilden til fondets klimarisiko, nemlig selskapene vi er investert i. Bankens ansvarlige forvaltning skal baseres på et langsiktig mål om at selskapene fondet er investert i, innretter virksomheten slik at den er forenlig med globale netto nullutslipp i tråd med Parisavtalen.

Fondets størrelse gir god tilgang til styrene i selskapene. Vi er blant de ti største eierne i om lag halvparten av selskapene fondet er investert i, og vi har erfart at selskapene lytter når vi snakker. Gjennom aktivt eierskap vil Norges Bank være en pådriver for at selskapene fondet er investert i omstiller seg mot globale netto nullutslipp. Som en del av dette vil banken styrke arbeidet med å analysere fremoverskuende utslippsbaner for enkeltselskaper og bruke analysene i oppfølgingen av selskapene.

Det vil ikke være slik at vi automatisk selger oss ut hvis eierskapsarbeidet ikke fører fram. Men i enkelte tilfeller kan det være aktuelt.

I perioden 2012-2021 foretok Norges Bank 366 risikobaserte nedslag. Nær halvparten var knyttet til klimaendring. Slike nedslag reflekterer at vi på finansielt grunnlag ønsker å unngå selskaper som ikke har bærekraftige forretningsmodeller. Risikobaserte nedslag er aktive investeringsbeslutninger som gir avvik fra referanseindeksen som vi måles mot.

Norges Bank vil over tid opparbeide ytterligere detaljert informasjon om selskapenes klimarisiko og klimaplaner. I årets stortingsmelding legger Finansdepartementet opp til at Norges Bank på eget initiativ, uten tilrådning fra Etikkrådet, kan utelukke og sette selskaper til observasjon etter klimakriteriet. Til nå har bankens initiativrett etter disse retningslinjene vært begrenset til kullkriteriet. Utelukkelse har et annet formål enn risikobaserte nedslag. Mens risikobaserte nedslag bygger på finansielle vurderinger anvendes klimakriteriet for å ivareta en etisk forpliktelse.

Norges Bank forvalter store verdier på vegne av fellesskapet. Høy avkastning, ansvarlig forvaltning og åpenhet er nøkkelord for den strategien som hovedstyret har fastsatt for bankens forvaltning. Ambisjonene er høye. Slik skal og må det være.

Jeg vil nå gi ordet videre til Nicolai Tangen, som vil gå nærmere inn på gjennomføringen av forvaltningen.